

## **КОРУПЦІЯ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ПРИЧИНИ ТА ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ**

Корупція в органах місцевого самоврядування є однією з найбільш актуальних проблем сучасного державного управління. Вона негативно впливає на соціально-економічний розвиток територіальних громад, знижує рівень довіри населення до влади, перешкоджає ефективному використанню бюджетних коштів та створює передумови для зловживання владними повноваженнями. В умовах децентралізації, коли органи місцевого самоврядування отримали ширші повноваження та більшу фінансову самостійність, питання запобігання корупції набуває особливого значення. Корупційні ризики в діяльності місцевих органів влади створюють серйозні перешкоди для забезпечення принципів законності, відкритості та підзвітності перед громадянами. Поняття корупції визначається як використання службових повноважень чи пов'язаних із ними можливостей для отримання неправомірної вигоди.

Однією з головних причин виникнення корупції в органах місцевого самоврядування є недосконалість законодавчого регулювання та наявність прогалин у механізмах контролю. Нечіткість окремих нормативно-правових положень може створювати можливості для зловживань службовим становищем, маніпулювання процедурами прийняття рішень або уникнення відповідальності. Особливу небезпеку становлять корупційні ризики у сфері земельних відносин, розподілу бюджетних ресурсів, державних закупівель, містобудування та управління комунальним майном. Наявність дискреційних повноважень у посадових осіб без належного громадського контролю часто сприяє виникненню корупційних схем. Законодавче визначення засад

запобігання корупції в Україні закріплено у спеціальному законі, який регулює систему антикорупційних заходів та механізми відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією.

Серед причин корупції також варто виділити низький рівень правової культури окремих посадових осіб, недостатній рівень професійної етики та моральної відповідальності. В окремих випадках корупція сприймається як звичний спосіб вирішення проблем або отримання адміністративних послуг, що створює умови для формування толерантного ставлення до неправомірних практик. Водночас важливу роль відіграють економічні чинники, зокрема недостатній рівень матеріального забезпечення посадовців, що іноді стимулює пошук незаконних джерел доходу. Проте жодні економічні труднощі не можуть бути виправданням порушення закону та використання службового становища у власних інтересах.

Ще однією суттєвою причиною поширення корупції є недостатній рівень прозорості діяльності органів місцевого самоврядування. Обмежений доступ громадськості до інформації про використання бюджетних коштів, ухвалення управлінських рішень та результати тендерних процедур створює ризики приховування неправомірних дій. Принцип відкритості органів влади передбачає забезпечення доступу громадян до публічної інформації, а також участь громадськості в процесах прийняття рішень. У сучасних умовах особливого значення набуває використання електронного врядування, електронних закупівель та цифрових сервісів, які сприяють мінімізації особистого контакту між громадянами та посадовцями, що зменшує ризики корупційних проявів.

Ефективна протидія корупції в органах місцевого самоврядування потребує комплексного підходу. Насамперед необхідним є вдосконалення законодавства у сфері антикорупційної політики та посилення відповідальності за корупційні правопорушення. Важливу роль відіграє забезпечення ефективного функціонування антикорупційних органів та незалежного судового контролю. Крім того, значну увагу необхідно приділяти

розвитку внутрішнього контролю в органах місцевого самоврядування, створенню механізмів виявлення конфлікту інтересів, запровадженню регулярного аудиту діяльності посадових осіб та перевірці декларацій про доходи.

Не менш важливим напрямом протидії корупції є посилення ролі громадянського суспільства. Активна участь громадян у контролі за діяльністю місцевої влади, проведення громадських слухань, участь у бюджетному процесі та моніторинг використання публічних коштів сприяють підвищенню рівня відкритості та підзвітності посадових осіб. Велику роль також відіграють засоби масової інформації, громадські організації та антикорупційні ініціативи, які допомагають виявляти корупційні правопорушення та формувати негативне ставлення суспільства до таких явищ.

Важливим засобом профілактики корупції є формування високого рівня правової культури та антикорупційної свідомості серед населення і посадових осіб. Необхідним є впровадження освітніх програм, тренінгів з етики державного управління та систематичного навчання щодо дотримання антикорупційного законодавства. Значну роль у цьому процесі має відігравати правова освіта молоді, оскільки саме формування нетерпимості до корупції є основою для створення ефективної системи запобігання цьому явищу.

Отже, корупція в органах місцевого самоврядування є складним соціально-правовим явищем, що виникає під впливом правових, економічних, організаційних та морально-етичних чинників. Її подолання можливе лише за умови комплексної взаємодії держави, органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства та громадян. Основними напрямками протидії корупції повинні стати вдосконалення законодавства, підвищення прозорості влади, цифровізація управлінських процесів, посилення громадського контролю та формування антикорупційної культури. Лише за таких умов

можливо забезпечити ефективне функціонування місцевого самоврядування та зміцнити довіру громадян до органів влади.

### **Перелік використаних джерел**

1. Закон України «Про запобігання корупції» : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: [Офіційний портал Верховної Ради України](#)
2. Мельник М. І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії : монографія. Київ : Атіка, 2001. 304 с.
3. Бусол О. Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у сучасний період : монографія. Київ : Ін Юре, 2014. 564 с.
4. Чудик Н., Антоник Є. Інститут викривачів як забезпечення протидії корупції в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. № 4. С. 95-100